

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Мукачівська міська рада
Волинський національний університет ім. Лесі Українки
Поморська академія у Слупську

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

Україна, Мукачево
18-19 травня 2023р.

УДК 159.923.2:159.922(043.2)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.05.2023р.)

C11

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 18-19 травня 2023р., Мукачево/ Ред. кол. Щербан Т.Д.(гол.ред.) та ін.–Мукачево: Вид-во МДУ, 2023.–121с.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д. психол. н, професор (голова); Гоблик В.В.–д. екон. н., професор; Моргун А.В.– к. філолог.н., доцент; Корнієнко І.О. – д. психол. н, професор; Брецько І.І.–к. психолог. н, доцент; Воронова О.Ю. – к. психолог. н, доцент.

Одним з найважливіших принципів теорії соціально-психологічної адаптації особистості можна вважати наступне твердження: у складних проблемних ситуаціях адаптивні процеси особистості протікають за участю не окремих, ізольованих механізмів, а цілісних їхніх комплексів. Ці адаптивні комплекси, знову й знову актуалізуючись і використовуючись у подібних соціальних ситуаціях, закріплюються в структурі особистості й стають підструктурами її характеру. Вивчення стійких адаптивних комплексів є одним із завдань науки. Приймаючи класифікацію адаптивних механізмів, що зустрічається в психологічній літературі, й ділить їх на захисні й незахисні, можна доповнити цю класифікацію середнім, змішаним типом адаптивного комплексу, відповідно адаптивного процесу й адаптованості, які здійснюються змішаними адаптивними комплексами [1;3].

Процес адаптації особистості в суспільстві пов'язаний з розвитком та збереженням її фізичного, психічного та соціального здоров'я [2;3].

Отже, соціально-психологічну адаптацію можна представити як процес і результат активного пристосування індивіда до умов соціального середовища, під час якого відбувається наближення цілей, ціннісних орієнтацій групи і особистості, засвоєння норм, традицій, групової культури. Вона існує в умовах певних адаптаційних можливостей особистості і залежить від здатності зробити певні внутрішні перетворення для того, щоб співвіднести свої мету, настанови, бажання, інтереси з метою, бажаннями, інтересами інших.

Список використаних джерел

1. Гребінь Н. В. Чинники схильності особистості до маніпуляції у міжособовій взаємодії: теоретичний аспект. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова* : збірник наукових праць. М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. Серія 12 : Психологічні науки, Вип. 1 (46). С. 82-89.
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія особистості і спілкування: підр. К.: Либідь, 2004. 576 с.
3. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / [В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева, Є.Д. Скулиш, О.Д. Бойко, В.В. Остроухов]; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. 2-ге вид. К.: ЗАТ "ВІПОЛ", 2011. 248 с.

UDC 355.001.8:316.6(043.2)=111

KORNIENKO I.O., MERCHUK-TARASOVA YU.V.
Mukachevo State University

RESEARCH ON THE SOCIO-PSYCHOLOGICAL READAPTATION OF COMBATANTS

The relevance of the study is determined by the fact that the problems of socio-psychological adaptation of individuals to changing life conditions have been and remain one of the primary issues in social psychology. The study of various aspects

of individual and group socio-psychological adaptation provides a key to the practical resolution of economic, psychological, social, and other problems, considering the specificities of the contemporary stage of social development. The recent emergence of many former military personnel in our country, who can rightfully be classified as "combatants" - direct participants in combat actions against enemy armed forces - has greatly exacerbated the problem of their socio-psychological adaptation to the specific conditions of civilian life.

Anxiety and fear are external manifestations in human behavior of their emotionally stressful reaction to an extreme situation. In cases where anxiety turns into fear and reaches the intensity of affect, it provides "emergency" behavior and suppresses all other mental processes: the ability to think logically and correctly, act rationally and adequately disappears. The lack of coping skills determined by the system of previous training methods leads to the formation of various forms of vulnerable behavior.

Physical and intellectual breakdowns cannot be observed separately in a person; they are always interconnected and constitute a chain of generalized psychophysiological reactions to situations in which non-specific tension of mechanisms of psychological self-regulation of the individual is possible.

The analysis of research results shows that the professional attitudes of military personnel can hinder the formation of new socio-psychological attitudes necessary for establishing general peaceful civilian relations. This leads to an internal personal conflict after their release from the Armed Forces, as the inertia of the dynamic stereotype of professional military personnel also leads to misunderstandings in the system of general civilian relations. Perhaps, in this way, primary irritants and psychological reactions of resentment, aggression, and cruelty are formed, which are widespread among participants in military actions and significantly limit their adaptive capabilities. In such social situations, the intensive use of constructive coping mechanisms is necessary, but military personnel are generally insufficiently trained in coping skills since they believe that it is their duty to create the necessary conditions in the system of general civilian social relations. All of this can be avoided by developing a constructive attitude towards acquiring the necessary skills of socialization in changed life conditions for this population.

As a result of the study, significant tension was observed in the mechanisms of intrapsychic adaptation among all the subjects.

The main concept for understanding the essence of an extreme professional situation in which harm can be caused to the health or mental well-being of a servicemember is the notion of "danger." Danger is a stressor that reflects the combatant's awareness that the behavior of the enemy, terrorists, natural forces, accidents, or disasters can cause physical and psychological harm, lead to accidents, injuries, and possibly death. The awareness of danger is usually accompanied by strong emotional experiences and negative mental states that can only be overcome through high professional training and education. It also involves having reliable and safe methods of military operations, a personal mindset for survival, and

psychological qualities that allow for an adequate assessment of the situation, making timely and correct decisions, maintaining self-control in moments of great danger, risk, and even fear.

A mindset for survival and overcoming danger is the readiness and inclination of a person toward purposeful, reliable activities with a high level of self-defense. This mindset includes three elements: cognitive (e.g., "I realize the reality of my involvement in a situation involving the use of firearms and other forms of violence"), emotional-evaluative (e.g., "I will constantly maintain the inner conviction that I will not become a victim in a dangerous situation"), and behavioral (e.g., "I will always approach all opponents anticipating their possible resistance"). Developing a stable attitude toward survival simultaneously involves fostering intelligent and motivated risk-taking, overcoming the feeling of fear, and cultivating caution and vigilance in behavior, such as in the case of law enforcement officers and combatants. It is also a guarantee of their effective and reliable actions in life-threatening situations.

It is the duty of every military personnel serving in wartime conditions to formulate and develop a survival mindset. The analysis of research results shows that the professional attitudes of servicemembers can hinder the formation of new socio-psychological attitudes necessary for establishing general peaceful civilian relations. This leads to an internal personal conflict after their discharge from the Armed Forces of Ukraine since the inertia of the dynamic stereotype of professional servicemembers also contributes to misunderstandings in the system of general civilian relations. This may result in the formation of primary irritants and psychological reactions of resentment, aggression, and cruelty, which are widespread among combatants and significantly limit their adaptive capabilities. In such social situations, intensive use of constructive coping mechanisms is necessary, but servicemembers are generally insufficiently trained in coping skills as they believe it is their responsibility to create the necessary conditions in the system of general civilian social relations. All of this can be avoided by fostering a constructive attitude toward acquiring the necessary socialization skills under changing life conditions for this population.

The research results revealed significant tension in the mechanisms of intrapsychic adaptation among all the subjects tested. This was most pronounced in individuals with longer (more than 5 years) years of service and veterans of the Anti-Terrorist Operation (ATO) in 2014. However, among the subjects in the first group, who only began active service in 2022, similar shifts in the mental sphere were noted. This primarily pertained to well-being, activity and mood, levels of anxiety, depression, and personal aggression.

The psychological consequences manifest as prolonged psychological or delayed reactions to social situations related to serious threats to life, health, or social well-being in the context of the war with Russia.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>